

UCHWAŁA NR XII/91/07
RADY MIEJSKIEJ W CHOROSZCZY

z dnia 28 grudnia 2007

w sprawie zatwierdzenia „Planu Odnowy Miejscowości Pańki”

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806 i z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, Nr 167, poz. 1759 oraz z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337 z 2007r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218) uchwala się, co następuje:

§ 1. Zatwierdza się „Plan Odnowy Miejscowości Pańki” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Choroszczy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej

w Choroszczy

Piotr Paweł Dojlida

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI PAŃKI - GMINA CHOROSZCZ

Drodzy Państwo, to nie plotka
W dolinie Narwi jest taka wioska
Co Pańkami została nazwana
Tu krzyż przydrożny, kapliczka stara
Mówią, że w ludziach silna jest wiara
Tu nie Światowid, lecz Matka Boża
Czuwa nad nami o każdej porze
Na wspólnej ziemi, wspólna mogiła
Przodków, których cholera zabiła
Tuż obok świetlica freskami namalowana
Przez Martina Kreamera, niemieckiego kompana
Tu światło z bagien, gniazdo bociana
Wyspa Sosnowiec konwaliami usłana
Ze śladami żelazniaka droga brukowana
I drożdżówka w piecu chlebowym wypiekana
Ostoja ciszy, nasz ziemski raj
Tu nasze miejsce, tu nasz Kraj¹.

¹ 05.11.2004r. A. Krysiewicz, A. Półkośnik

SPIS TREŚCI

Załącznik	2
do uchwały Nr XII/91/07.....	2
Rady Miejskiej w Choroszczy z dnia 28 grudnia 2007 r.....	2
Sfera środowiskowa.....	14

1. WSTĘP

Rozwój i odnowa obszarów wiejskich to jedno z kluczowych wyzwań, jakie stoją przed Polską i Unią Europejską. Zasadniczym jej celem jest wzmocnienie działań służących zmniejszaniu istniejących dysproporcji i różnic w poziomie rozwoju obszarów wiejskich w stosunku do terenów miejskich.

Obszary wiejskie są miejscem spiętrzenia wielu problemów rozwojowych, które na ogół są trudniejsze do rozwiązania niż na terenie miast. W znacznym zakresie dotyczy to edukacji, do której dostęp na obszarach wiejskich jest znacznie trudniejszy niż w dużych aglomeracjach miejskich. Problemy dotyczące obszarów wiejskich i ich mieszkańców mają kluczowe znaczenie dla spójności społeczno-ekonomicznej kraju. Aktualne uwarunkowania powodują, iż procesy decydujące o rozwoju społeczno-gospodarczym mają tendencje do koncentrowania się w ośrodkach silnie zurbanizowanych. Na gorszą sytuację zasobów ludzkich na obszarach wiejskich wpływa wiele negatywnych czynników, wśród których należy wymienić: generalnie niski poziom rozwoju gospodarczego, tradycyjnie wysokie zatrudnienie w rolnictwie oraz ograniczoną liczbę pozarolniczych miejsc pracy, niski poziom wykształcenia, niską świadomość korzyści płynących z wykształcenia oraz znaczne trudności w dostępie do infrastruktury społecznej, edukacyjnej, sportowej i kulturalnej.

Plan Odnowy Miejscowości jest elementem polityki regionalnej prowadzonej przez gminę Choroszcz, zmierzającej do poprawy sytuacji spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej obszarów wiejskich i miejskich.

Rozwój i odnowa miejscowości zakłada podejmowanie na jej terenach zróżnicowanych działań z zakresu działalności gospodarczej, kształtowanie w sposób zapewniający zachowanie walorów środowiskowych i kulturowych, poprawę warunków życia m.in. poprzez rozwój infrastruktury oraz zapewnienie mieszkańcom i przedsiębiorcom dostępu do usług, a także rozwój funkcji kulturowych i społecznych.

Plan Odnowy Miejscowości Pańki zaplanowany został na lata 2008 – 2015, przy czym szczegółowo zaplanowano zadania do roku 2013, z perspektywą czasową rozwoju miejscowości do roku 2015. W okresie tym podejmowane będą określone z uwagi na zaplanowane cele i priorytety rozwojowe działania inwestycyjne, a także inne o charakterze szkoleniowym czy rekreacyjno-wypoczynkowym (np. imprezy). Podjęcie do realizacji danego zadania poprzedzone zostanie przygotowaniem niezbędnych opisów i uzasadnień realizacji zadania, opracowaniem zakresu

rzeczowego, określeniem kosztów i terminów realizacji. Tak przygotowane i określone zadania będą przyjmowane przez zebrania wiejskie.

Plan przygotowany został z udziałem konsultacji społecznych, przy uwzględnieniu głosów mieszkańców miejscowości.

Plan Odnowy Miejscowości wraz z opisem danego zadania, stanowić będzie nierozdzielny załącznik składanego o dofinansowanie wniosku do różnych instytucji finansujących.

2. METODA OPRACOWANIA

Plan Odnowy Miejscowości został opracowany według metodologii planowania strategicznego. Główne działania zmierzające w kierunku powstania niniejszego Planu to:

- Zbieranie danych i ich analiza
- Określeniu diagnozy stanu wsi wraz z oceną stanu.
- Analiza słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń wsi metodą analizy SWOT
- Określenie środowiska zewnętrznego - scharakteryzowanie uwarunkowań realizacyjnych planu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych oraz źródeł finansowania zewnętrznego
- Definiowanie priorytetów odnowy miejscowości
- Konkretyzację priorytetów poprzez sformułowania listy zadań.
- Opracowanie systemu monitorowania programu.

3. ODNIESIENIE DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Opracowany plan jest spójny z:

- Programem Rozwój Obszarów Wiejskich, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) ma przyczynić się do zapewnienia opłacalności produkcji rolnej, modernizacji gospodarstw i przetwórstwa artykułów rolnych, wsparty przez rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej;
- Z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podlaskiego na lata 2007 – 2013;
- Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020;
- Programem rozwoju turystyki i zagospodarowania turystycznego województwa Podlaskiego do 2010 roku;
- Narodową Strategią Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013 - dokument opracowany i przyjęty przez Ministra Kultury;
- Strategią Rozwoju Gminy Choroszcz na lata 2002-2015;

- Programem Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich.

PROGRAM ROZWOJU ROLNICTWA I OBSZARÓW WIEJSKICH - dokument przyjęty przez Sejmik Województwa Podlaskiego w 2002 r. Autorzy zakładają wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem problemów jawnego i ukrytego bezrobocia na wsi podlaskiej, proponując m.in. rozwój infrastruktury otoczenia rolnictwa, zwłaszcza przetwórstwa rolno-spożywczego, wspieranie zarówno rolnictwa ekologicznego jak też intensywnego, ale także zalesianie gruntów marginalnych i wdrażanie proekologicznych zasad gospodarowania. Program jest realizowany poprzez dwa priorytety:

Rozwój infrastruktury obszarów wiejskich, zmierzający do stymulowania rozwoju otoczenia rolnictwa i wzrostu zatrudnienia poza rolnictwem oraz do poprawy warunków cywilizacyjnych życia i pracy ludności.

Poprawa efektywności sektora rolno-spożywczego poprzez wsparcie restrukturyzacji przetwórstwa i poprawę marketingu artykułów mięsnych i mleka oraz wspieranie zróżnicowania systemów rolniczych dostosowanych do wymogów rynku żywnościowego i ochrony środowiska naturalnego.

4. CHARAKTERYSTYKA WSI

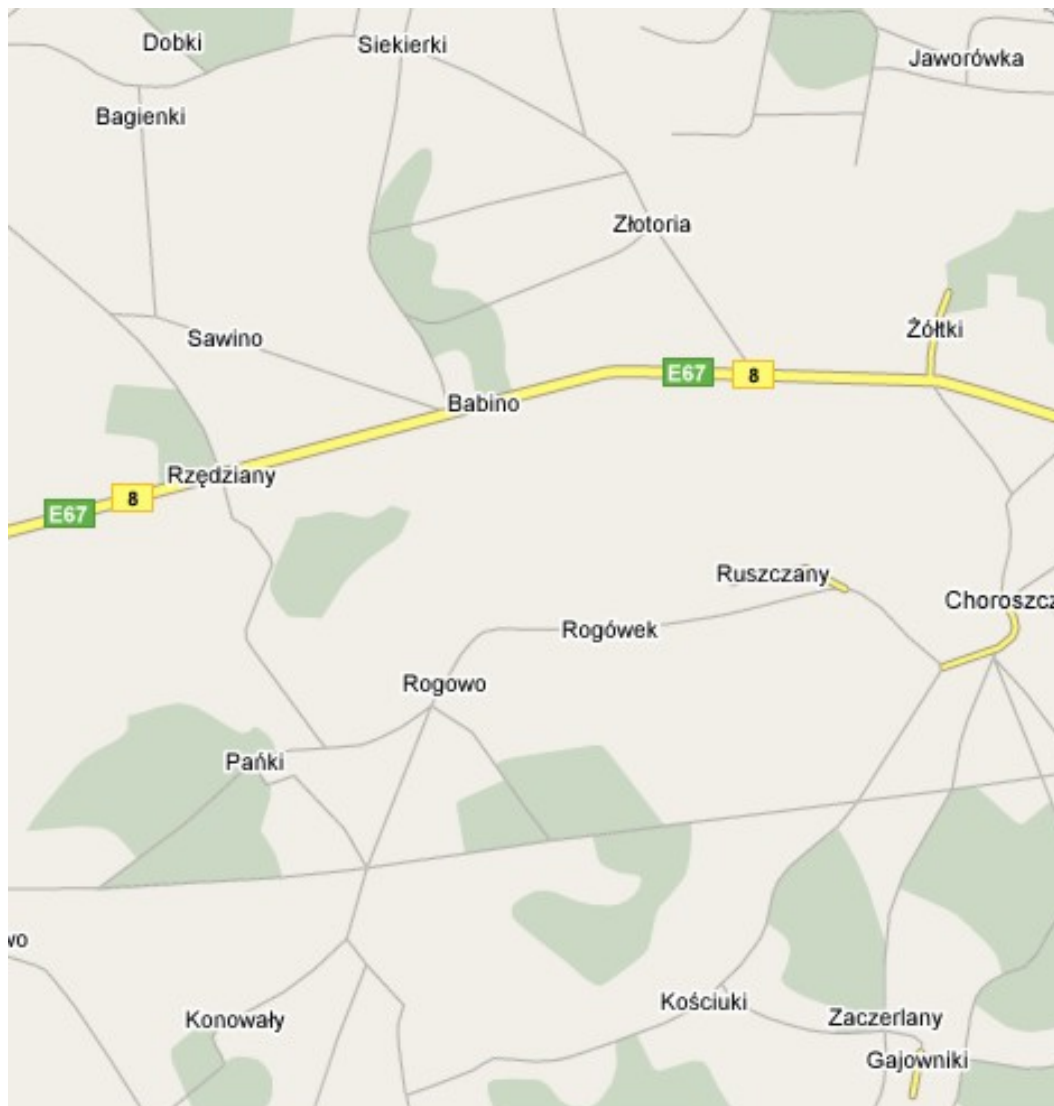
Gmina Choroszcz położona jest w środkowej części województwa podlaskiego oraz zachodniej części powiatu białostockiego, przy ważnym szlaku komunikacyjnym drogowym Warszawa – Białystok. Gmina wchodzi w skład aglomeracji białostockiej obejmującej miasto Białystok i gminy ościenne tworzące funkcjonalną całość. Od wschodu gmina graniczy z miastem Białystok oraz gminą Juchnowiec, od południa z gminami Łapy i Turośń Kościelna, od zachodu z gminami: Kobylin Borzymy i Sokoły, od północy z gminą Tykocin i Dobrzyniewo Kościelne. Wskazać przy tym należy, że zachodnia granica biegnie bagienną doliną Narwi, wśród labiryntu wodnego „polskiej Amazonii” Narwiańskiego Parku Narodowego tworząc naturalną granicę gminy. Gmina Choroszcz leży na ważnym szlaku komunikacyjnym określanym jako korytarz transportowy Via Baltica przebiegający z zachodu na wschód Europy. Trasa ta w przyszłości może być osią rozwoju gminy, a po jej planowanej zmianie będzie odgrywać jeszcze większą rolę w rozwoju ekonomicznym gminy.

Administracyjnie gmina Choroszcz obejmuje 36 miejscowości, w tym 1 miasto - Choroszcz i 35 wsi. Spośród wsi znajdujących się na terenie gminy, 31 wsi jest wsiami sołeckimi. Powierzchnia gminy wynosi około 164 km², w tym miasta - 16,8 km².

Pańki, to malownicza wieś położona w Narwiańskim Parku Narodowym, 15 km od Białegostoku. Liczy 345 mieszkańców.

Powiązania komunikacyjne są wystarczające na potrzeby mieszkańców. Dojazd autobusem PKS do aglomeracji miejskiej Białystok trwa około pół godziny. Jest to wieś nietypowa ze względu na swój układ przestrzenny: ulicę główną i tzw. Piaski łączy szereg poprzecznie usytuowanych uliczek.

Położenie wsi Pańki

Uroki miejscowości i szczególną historię odkrył Martin Kreamer (pracownik naukowy Uniwersytetu we Włoszech), który niepowtarzalne dzieje wsi zawarł w swojej pracy doktorskiej. Swoją wdzięczność za gościnę wyraził malowidłami na ścianach w świetlicy wiejskiej (dawna łaźnia).

Historia Paniek² przedstawia się następująco: „Między 1477 a 1480 r. Litwin Olechno Kmita Sudymontowicz z Chożewa, wojewoda wileński, otrzymał Siemiatycze z przyległymi ziemiami. Dobra te przynajmniej częściowo były zasiedlone (powstało w nich 7 wsi). Między 1492 a 1506 r.

² Informacje otrzymane od Pana Kazimierza Cieśluk mieszkańca miejscowości

Andrzej Stankowicz dostał Kruszewo, Śliwno, Izbiszczę i Pankowicze (dziś Pańki), które sprzedał Mikołajowi Radziwiłłowi, właścicielowi włości Waniewo po obu stronach Narwi po Turośń Dolną. Nadawca tych dóbr, Aleksander Jagiellończyk w 1493 r. dał Janowi Sławskiemu "pustowszczyznę Mikityńskie", na której powstał Mikicin, a w 1494 r. dał Chwiedkowi Tarusie Dyatełowszczyznę, również w pow. goniądzkim, na której wyrosło Dzieciołowo. W dobrach waniewskich, posiadających przeważnie ludność mazowiecką (stąd polskie nazwy wsi i fundacja kościoła łacińskiego w 1511 r.), niewątpliwie nastąpił za Radziwiłłów wzrost ludności ruskiej, którą Radziwiłł jako namiestnik bielski, mógł bez kłopotu przenosić ze wsi gospodarskich pod Bielskiem. W 1506 r. Białorusin Iwan Sapieha sekretarz królewski dostał włość Boćki, zapewne dobrze zasiedloną, bo już w 1513 r. fundował w niej kościół przeznaczony także dla sąsiednich wsi szlachty mazowieckiej. Cerkwie w tych dobrach były dwie. W pobliżu, ok. 1500 r. bojar czernihowski Lewko Wejkniewicz, łowczy litewski, założył nieduże dobra Lewki na miejscu dworca koniuskiego, kupionego u mieszczan bielskich. Te ostatnie nadania nie przynosiły rozwoju terytorialnego osadnictwa, tylko zagęszczanie się osadnictwa i zmiany etniczne na ziemiach wcześniej już zasiedlonych. Dopiero nadanie ziem nad Orlanką dało dalsze, choć jeszcze nieznaczne powiększenie terenów zasiedlonych. Ok 1500 r. król polecił Jeskowi Iwanowiczowi osadzić ludzi na żrebiach koszelewskich, werweczyckich i w lesie topczykalskim, oraz założyć tam miasto, czego ten nie dokonał. Król odebrał mu las topczykalski i oddał Piotrowi Fursowi. W 1512 r. nabył te żrebia i Topczykały Wołynianin Bohusz Bohowitynowicz, podskarbi litewski. Przy wytyczaniu w 1516 r. włości Bohusza wspomniano, że jej wschodnia granica biegnie granicą Puszczy Białowieskiej. Na zasiedlonym ruską ludnością obszarze powstało z czasem 13 miejscowości po obu stronach Orlanki, tworzących dobra o nazwie Orla. Nowych osadników Bohusz sprowadzał zapewne z innych dóbr podlaskich i wołyńskich. Około 1520 r. król polecił staroście bielskiemu założyć miasto Kleszczę (dostało prawo miejskie w 1523 r.), położone na drodze z Bielska do Brześcia na granicy ziemi bielskiej z brzeską. Zapewne też wtedy rozwinęła się kolonizacja tego odcinka pogranicza Puszczy Białowieskiej."

W południowej części wsi znajduje się cmentarzysko choleryczne z zabytkową kapliczką zwane Mogiłkami. Staraniem wszystkich mieszkańców zostało ono uporządkowane, a okoliczny teren w przyszłości ma być zagospodarowany jako plac sportowo-rekreacyjny.

Urokliwym miejscem jest tzw. Podrzeka - przystań nad jednym z dorzeczy Narwi. W dawnych czasach służyła ona flisakom do wyładunku spławianego budulca. W planach jest utworzenie tu plaży z kąpieliskiem i ustawienie wieży z widokiem na: Zabartoszki, Bród, Ciwinę,

Czarne oraz na groblę z jazem. Renowacja tego miejsca pozwoli udrożnić szlak wodny do spływu łódkami puchówkami.

Analizując zasoby naszej wsi można stwierdzić, że największe znaczenie ma środowisko przyrodnicze. Wieś otoczona jest lasami, bogatymi w grzyby i owoce leśne. Zamieszkuje je również wiele gatunków zwierząt. Na obszarze wsi znajduje się rzeka obfita w ryby. Większość mieszkańców zajmuje się uprawą roli, chociaż gleby nie należą do urodzajnych. Znaczna część mieszkańców dojeżdża do pracy do Białegostoku.

We wsi działa Ochotnicza Straż Pożarna. Świetlica wiejska jest wypożyczana na prywatne uroczystości, tj.: pogrzeby, wesela, przyjęcia okolicznościowe, itp.

Pańki to miejscowość o zwartej zabudowie, w której przeważają domy jednorodzinne. Mieszkania i obejścia są zadbane i czyste. Cechą wyróżniającą Pańki jest piękny krajobraz i czyste środowisko. Mieszkańcy wsi są dobrze zorganizowani. Mogą liczyć na wzajemną pomoc i wsparcie. Wszelkie problemy rozwiązywane są na zebraniach w świetlicy wiejskiej. Rolnictwo jest średnio rozwinięte. Ziemia jest dobrze wykorzystywana.

5. DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO – WIEŚ PAŃKI

Co wyróżnia Pańki?

- dogodne położenie, niedaleka odległość od aglomeracji miejskiej Białystok,
- wielkość wsi, 345 mieszkańców
- zabytkowy cmentarz
- freski w świetlicy wiejskiej
- walory przyrodnicze i krajobrazowe, czyste środowisko, brak zakładów przemysłowych uciążliwych dla środowiska
- rzeka Narew
- Narwiański Park Narodowy
- Krzyż przy cmentarzu

Jakie funkcje pełni wieś?

- miejsce zamieszkania
- miejsce spędzania wolnego czasu
- miejsce wychowania dzieci i młodzieży
- rolnicze

Kim są mieszkańcy?

- wieś liczy 345 mieszkańców
- właściciele indywidualnych gospodarstw rolnych
- pracownicy zakładów pracy na terenie gminy i poza nią
- emeryci, renciści i bezrobotni
- kilka osób zajmuje się usługami i handlem (sklepy spożywcze, zakłady usługowe)

Co daje utrzymanie?

- praca we własnym indywidualnym gospodarstwie rolnym
- praca zarobkowa na terenie miejscowości, na terenie gminy i poza terenem gminy
- świadczenia socjalne typu: renty, emerytury, zasiłki dla bezrobotnych
- praca na własny rachunek w usługach lub handlu
- szara strefa

Jak zorganizowani są mieszkańcy?

- Ochotnicza Straż Pożarna
- Rada Sołecka
- grupy nieformalne

W jaki sposób rozwiązują problemy?

- zwracanie się do radnego, do sołtysa, do gminy
- organizowanie zebrań wiejskich

Jak wygląda nasza wieś?

- zabudowa jednorodzinna dość zwarta, im dalej od centrum, tym zabudowania coraz bardziej rozproszone
- można zauważyć zły stan dróg oraz chodników dla pieszych przebiegających przez wieś,
w wielu miejscach ich całkowity brak
- oświetlenie występuje tylko w części centralnej wsi

Jakie obyczaje i tradycje są przez nas pielęgnowane?

- kultywowanie tradycji religijnych
- indywidualne formy pielęgnacji różnorodnych tradycji i zwyczajów ludności
- dożynki
- uroczystości kościelne

Jak wyglądają mieszkania i obejścia?

- występuje zróżnicowanie starej i nowej zabudowy
- zabudowa jednorodzinna wraz z budynkami gospodarczymi
- występuje zróżnicowanie o dbałość, estetykę oraz ład i porządek na posesjach, można zauważyć stały postęp w tym zakresie, wygląd sporej grupy mieszkań i obejść zadbane
- wieś podłączona do wodociągu gminnego
- kanalizacja sanitarna tylko indywidualna – zbiorniki bezodpływowe
- brak systemu kanalizacji sanitarnej we wsi

Jaki jest stan otoczenia i środowiska?

- bliskość lasów oraz niewielki ruch kołowy sprzyja jakości i czystości powietrza
- brak większych skoncentrowanych źródeł zanieczyszczeń powodujących degradację środowiska
- wieś podłączona jest do gminnej sieci wodociągowej
- brak regulacji gospodarki ściekowej, brak oczyszczalni, większość to szamba bezodpływowe, a ścieki wywożone są do oczyszczalni w Choroszczu lub Białymstoku, brak kanalizacji burzowej
- prowadzona jest zorganizowana zbiórka odpadów
- rzeka Narew
- z uwagi na wysokie walory przyrodnicze na terenie wsi występuje prawna ochrona środowiska, Narwiański Park Narodowy

Jakie są powiązania komunikacyjne?

- wieś jest usytuowana blisko aglomeracji miejskiej Białystok
- dobrze rozwinięty kołowy transport publiczny

Co proponujemy dzieciom i młodzieży?

- świetlica wiejska
- miejsce na boiska – konieczność zagospodarowania
- brak placów zabaw
- młodzież klas szkoły podstawowych i ponadgimnazjalnych nie posiada możliwości zagospodarowania wolnego czasu

6. PODSUMOWANIE METODĄ ANALIZY SWOT

Wybór właściwej drogi rozwoju i zarządzania strategicznego musi się opierać na rzetelnej analizie oddziaływania różnych czynników rozwoju. Zgromadzenie wszelkich dostępnych i istotnych danych przy opracowaniu *Planu Odnowy Miejscowości* oraz ich analiza połączona z wnioskowaniem stanowi podstawę przy opracowaniu tego typu dokumentów. Wiodącym narzędziem stosowanym do oceny czynników rozwoju przy uwarunkowaniach wewnętrznych i zewnętrznych jest analiza SWOT.

W ramach uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych analizowano następujące obszary:

- Infrastruktura
- Sfera gospodarcza
- Sfera społeczna
- Sfera prawna i polityczna
- Sfera środowiskowa
- Uwarunkowania zewnętrzne

Poniżej w tabeli przedstawiono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, które wywierają istotny wpływ na istnienie i rozwój wsi.

ANALIZA SWOT

Uwarunkowania wewnętrzne	
Sfera gospodarcza	
Mocne strony	Słabe strony
- rozwój gospodarstw ekologicznych, - rosnąca popularność agroturystyki na terenie województwa, - mała ilość wytwarzanych odpadów niebezpiecznych, - brak przemysłu degradującego środowisko, - nieagresywna w stosunku do środowiska tradycyjna gospodarka rolna – niewielkie zastosowanie nawozów sztucznych, - rozwój przyjaznych środowisku przyrodniczemu form gospodarowania ziemią	- niedostateczny stan infrastruktury drogowej, - wzrost zanieczyszczeń komunikacyjnych, hałasu i wibracji, - duża ilość wyrobów zawierających azbest zainstalowanych w obiektach budowlanych, - niska jakość melioracji szczegółowych, - brak miejsc pracy poza rolnictwem.
Sfera społeczna	
Mocne strony	Słabe strony

Uwarunkowania wewnętrzne	
Sfera gospodarcza	
Mocne strony	Słabe strony
- rozwój gospodarstw ekologicznych, - rosnąca popularność agroturystyki na terenie województwa, - mała ilość wytwarzanych odpadów niebezpiecznych, - brak przemysłu degradującego środowisko, - nieagresywna w stosunku do środowiska tradycyjna gospodarka rolna – niewielkie zastosowanie nawozów sztucznych, - rozwój przyjaznych środowisku przyrodniczemu form gospodarowania ziemią	- niedostateczny stan infrastruktury drogowej, - wzrost zanieczyszczeń komunikacyjnych, hałasu i wibracji, - duża ilość wyrobów zawierających azbest zainstalowanych w obiektach budowlanych, - niska jakość melioracji szczegółowych, - brak miejsc pracy poza rolnictwem.
Sfera społeczna	
- wierność tradycjom, - OSP, - świetlica wiejska, - zaangażowanie mieszkańców w rozwój wsi.	- niska gęstość zaludnienia, niski stopień urbanizacji, niewielka powierzchnia terenów miejskich – wysokie koszty inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca, - brak szkoły, - brak ośrodka zdrowia - niski poziom socjalny części społeczeństwa.
Stan infrastruktury	
Mocne strony	Słabe strony
- dostateczny stopień zwodociągowania - procentowo, - dostateczna ilość ujęć wody, - niskie zużycie wody na potrzeby gospodarki komunalnej i przemysłu, - tendencja wzrostowa wykorzystywanej energii odnawialnej, w szczególności geotermalnej, ale także z drewna i biopaliw, - coraz częstsze występowanie przyzagrodowych oczyszczalni ścieków, - telefonizacja.	- brak sieci kanalizacyjnej, - symboliczny wymiar selektywnej zbiórki odpadów u źródła, - zły stan techniczny dróg, - zły stan techniczny świetlicy wiejskiej, wymaga modernizacji - brak parkingu, - brak pola namiotowego, - brak obiektów sportowych, - brak placów zabaw, - brak drożnej przystani rzecznej.
-	-
Sfera środowiskowa	
Mocne strony	Słabe strony
- Narwiański Park Narodowy i jego otulina, - wysoka różnorodność krajobrazowa, ekosystemowa, siedliskowa, gatunkowa i genetyczna, występowanie wielu roślin i zwierząt rzadkich w skali krajowej i europejskiej, - zachowane wybitne walory krajobrazu i środowiska naturalnego, - zadowalający stan zdrowotny lasów, - zadowalający stan czystości rzeki, - niski stopień urbanizacji.	- zagrożenie pożarowe lasów, - zaśmiecanie lasów , - zaburzenie stosunków wodnych wynikające z wadliwie przeprowadzonej melioracji, - degradacja walorów przyrodniczych pobraża rzeki, - niewystarczające nakłady finansowe na aktywną ochronę przyrody.
Uwarunkowania zewnętrzne	
Szanse	Zagrożenia
- środki finansowe w ramach Funduszy	- częste zmiany przepisów prawa,

Uwarunkowania wewnętrzne	
Sfera gospodarcza	
Mocne strony	Słabe strony
- rozwój gospodarstw ekologicznych, - rosnąca popularność agroturystyki na terenie województwa, - mała ilość wytwarzanych odpadów niebezpiecznych, - brak przemysłu degradującego środowisko, - nieagresywna w stosunku do środowiska tradycyjna gospodarka rolna – niewielkie zastosowanie nawozów sztucznych, - rozwój przyjaznych środowisku przyrodniczemu form gospodarowania ziemią	- niedostateczny stan infrastruktury drogowej, - wzrost zanieczyszczeń komunikacyjnych, hałasu i wibracji, - duża ilość wyrobów zawierających azbest zainstalowanych w obiektach budowlanych, - niska jakość melioracji szczegółowych, - brak miejsc pracy poza rolnictwem.
Sfera społeczna	
Strukturalnych - popyt w krajach UE na żywność produkowaną metodami ekologicznymi, - wzrost krajowego i zagranicznego popytu na „zdrową żywność”, - bezpieczne dla środowiska formy sportu i rekreacji, turystyki i kontaktu z przyrodą - wprowadzenie nowych zasad finansowania inwestycji i działań na obszarach wiejskich (preferencyjne kredyty, ulgi podatkowe, dotacje z budżetu państwa) - życzliwość władz samorządowych, - koniunktura dla produktów regionalnych, - promocja tradycyjnych gospodarstw rolnych, - bliskość miasta Choroszcz i aglomeracji miejskiej Białystok.	- niedostateczna pula środków finansowych na obszary wiejskie, - rozwój turystyki na obszarach o najcenniejszych walorach przyrodniczych - rozwój transportu i komunikacji przy jednoczesnym złym stanie dróg (zanieczyszczenie powietrza i hałas).

Przytoczone w tabeli główne obszary tematyczne mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń oddziałujących na wieś Pańki są kwintesencją wypracowanej w dyskusji z mieszkańcami listy szans i problemów. Właściwe ich odczytanie i pogrupowanie tematyczne doprowadziło do skondensowanej listy zagadnień, z którymi należy się uporać w dążeniu do osiągnięcia sukcesu podczas realizacji *Planu Odnowy Miejscowości*. Rezultat analizy SWOT pozwolił wypracować priorytety i zadania. Wykonana analiza SWOT umożliwiła rozpoznanie i ocenę oraz ukazała potencjalne zagrożenia i kierunki rozwoju wsi.

7. WIZJA ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI

Pańki to mała, ale piękna miejscowość o bogatych walorach krajobrazowych. Ludzie są otwarci, życzliwi, chętnie goszczą turystów staropolskim zwyczajem w kwaterach agroturystycznych, zaskakując gości licznymi niespodziankami. Wieś spokojna, w której żyjący ludzie kultywują tradycje lokalne i wspólnie spędzają wolny czas we „wspólnocie wiejskiej”. Wieś będzie się

rozwijała poprzez lokalną turystykę weekendową, bez rozwijania gospodarki o niekorzystnym wpływie na środowisko, zasoby przyrodnicze i ekologiczne.

WIZJA WSI PAŃKI WYPRACOWANA PRZEZ MIESZKANCÓW	
Tożsamość wsi i wartości życia wiejskiego	Kultywowanie tradycji i przekazywanie jej młodszym pokoleniom
Standard życia	Zagospodarowanie wspólnoty wioskowej
Jakość życia	Integracja mieszkańców poprzez stworzenie możliwości zdrowego i aktywnego wykorzystania czasu wolnego
Byt	Możliwość pozyskania dochodu poprzez społeczność lokalną na cele publiczne

8. MISJA

Pańki miejscem, gdzie się dobrze żyje.

Powyższa misja będzie realizowana poprzez priorytety, cele i zadania. Plan będzie realizowany przez priorytety oraz cele, obejmujące lata 2007-2015. W ramach każdego z celów realizowane będą zadania.

PRIORYTET 1 **Rozwój infrastruktury we wsi Pańki**

Główne cele tego priorytetu to:

- światlica wiejska – jako miejsce integracji mieszkańców
- budowa boisk i placów zabaw
- budowa kapliczki
- rozwój infrastruktury drogowej
- budowa chodników
- budowa miejsc parkingowych
- wykorzystywanie technologii przyjaznych środowisku
- budowa kanalizacji lub oczyszczalni przydomowych
- budowa przystani rzecznej

PRIORYTET 2
Odnowa warstwy społecznej

Główne cele tego priorytetu to:

- aktywizacja mieszkańców
- wspólne działania na rzecz wspólnoty wiejskiej
- włączanie nowych mieszkańców w życie wsi
- projekty na rzecz aktywizacji mieszkańców
- projekty na rzecz dzieci i młodzieży w Pańkach

PRIORYTET 3
Rozwój turystyki

Główne cele tego priorytetu to:

- rozwój agroturystyki
- rozwój turystyki ekologicznej
- rozwój infrastruktury turystycznej
- promocja wsi

PRIORYTET 4
Ochrona ekologiczna wsi i okolic

Główne cele tego priorytetu to:

- ochrona zdrowia i życia ludzkiego, człowiek jako element środowiska naturalnego
- ochrona przyrody i krajobrazu
- edukacja ekologiczna
- ochrona rzeki
- budowa kanalizacji lub oczyszczalni przydomowych.

9. PROGRAM ZADANIOWY

Realizując cele opisane powyżej władze samorządowe i mieszkańcy wspólnoty wiejskiej wdrożą następujące zadania:

1) ŚWIETLICA WIEJSKA OGNIWEM INTEGRACJI WSI

Cel: Stworzenie warunków do wspólnych zabaw i spotkań

Projekty:

1. Modernizacja świetlicy wiejskiej
2. Zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej

Czas realizacji: 2008r. – 2009r.

Freski w świetlicy wiejskiej

2) ZAGOSPODAROWANIE TERNU WOKÓŁ ŚWIETLICY

Cel: Stworzenie warunków do zabaw i spotkań dzieci i młodzieży

Projekty:

1. Budowa boisk
2. Budowa i wyposażenie placu zabaw
3. Zagospodarowanie terenu, grill, ławeczki itp

Czas realizacji: 2008r. – 2009r.

Świetlica wiejska w Pańkach

3) ZAGOSPODAROWANIE RZEKI

Cel: rozwój terenów rekreacyjnych i turystycznych

Projekty:

1. Budowa przystani
2. Budowa pomostu
3. Budowa wieży widokowej
4. Urządzenie kąpieliska
5. Stworzenie pola namiotowego
6. Stworzenie miejsca na grill
7. Budowa parkingu

Czas realizacji: 2008r. – 2013r.

4) PROJEKTY MIĘKKIE

<u>Cel:</u> odnowa sfery społecznej
<u>Projekty:</u> 1. Aktywizacja mieszkańców 2. Zagospodarowanie wolnego czasu mieszkańców wsi 3. Rozwój dzieci i młodzieży 4. Festyny i uroczystości lokalne 5. Zajęcia w świetlicy wiejskiej 6. Turnieje sportowe
<u>Czas realizacji:</u> 2008r. – 2015r.

5) ESTETYKA WSI
<u>Cel:</u> Poprawa wizerunku wsi
<u>Projekty:</u> 1. Budowa chodników 2. Budowa dróg 3. Budowa oświetlenia wsi 4. Budowa przystani 5. Urządzenie kąpieliska
<u>Czas realizacji:</u> 2009r. – 2015r.

10. UWARUNKOWANIA REALIZACYJNE PROGRAMU

Realizacja Programu odbywać się będzie poprzez wykorzystanie przez władze samorządowe instrumentów prawnych, ekonomicznych – finansowych i społecznych. Ważnym czynnikiem realizacyjnym jest również przynależność Państwa Polskiego do Wspólnoty Europejskiej. Koordynatorem i głównym wykonawcą Planu będzie Urząd Miejski w Choroszczy, w procesie uczestniczyć będą także sołtys, Rada Sołecka, Burmistrz, Rada Miejska w Choroszczy.

Bez zabezpieczania odpowiednich źródeł finansowania nie możliwa jest realizacja Planu. Na realizację części zadań gmina będzie musiała przeznaczyć własne środki. Do uzyskania niektórych dotacji konieczne jest zainwestowanie w przedsięwzięcie własnych środków na wymaganym poziomie. Fundusze te pochodzą z bieżących środków, takich jak np. podatki i opłaty lokalne, udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, czyli dochodów budżetu gminy.

Realizacja Planu nie będzie możliwa bez dotacji z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej, wdrażanych poprzez Programy Operacyjne. Programy Operacyjne stanowią podstawowe narzędzia do osiągnięcia założonych w *Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia na lata 2007 – 2013* celów przy wykorzystaniu środków Funduszy Strukturalnych.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich ma przyczynić się do zapewnienia opłacalności produkcji rolnej, modernizacji gospodarstw i przetwórstwa artykułów rolnych, wspartych przez rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej.

W ramach PROW zagadnienia środowiskowe realizowane będą w ramach następujących działań:

- wsparcie gospodarstw na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW),
- płatności dla obszarów Natura 2000 oraz związanych z wdrożeniem Ramowej Dyrektywy Wodnej,
- program rolnośrodowiskowy (płatności rolnośrodowiskowe),
- zalesienie gruntów rolnych oraz zalesienie gruntów innych niż rolne,
- odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy i wprowadzenie instrumentów zapobiegawczych,
- różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej,
- podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej
 - gospodarka wodno-ściekowa w szczególności zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, w tym systemów kanalizacji sieciowej lub kanalizacji zagrodowej,
 - tworzenie systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych,
 - wytwarzanie lub dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności wiatru, wody, energii geotermalnej, słońca, biogazu albo biomasy,
 - poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa (scalanie gruntów, gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi).

Jednym ze źródeł finansowania przedsięwzięć w Polsce, w nowym okresie programowym na lata 2007-2013 będzie *Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko*. Głównym celem Programu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury

technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Program obejmie wsparciem takie dziedziny jak: transport, środowisko, energetykę, kulturę i dziedzictwo kulturowe, szkolnictwo wyższe, a także ochronę zdrowia.

W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko realizowanych będzie 17 osi priorytetowych:

- Oś priorytetowa 1 - Gospodarka wodno-ściekowa (zredukowanie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami do wód i ziemi oraz zapewnienie odpowiedniej jakości wody pitnej).
- Oś priorytetowa 2 - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi (zmniejszenie presji na powierzchnię ziemi - zmniejszenie udziału odpadów komunalnych składowanych i rekultywację terenów zdegradowanych).
- Oś priorytetowa 3 - Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (ograniczenie ryzyka zagrożeń ekologicznych poprzez inwestycje i system monitorowania).
- Oś priorytetowa 4 - Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorców do wymogów ochrony środowiska (ograniczanie negatywnego wpływu istniejącej działalności przemysłowej na środowisko i dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów prawa wspólnotowego).
- Oś priorytetowa 5 - Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych (ograniczenie degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej, w tym działania z zakresu edukacji ekologicznej).
- Oś priorytetowa 6 - Drogowa i lotnicza sieć TEN-T
- Oś priorytetowa 7 - Transport przyjazny środowisku
- Oś priorytetowa 8 - Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe
- Oś priorytetowa 9 - Infrastruktura drogowa w Polsce Wschodniej
- Oś priorytetowa 10 - Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku (poprawa bezpieczeństwa energetycznego państwa w zakresie oddziaływania sektora energetycznego na środowisko; wsparcie będzie udzielane na podwyższenie sprawności wytwarzania, przesyłania, dystrybucji i użytkowania energii, w tym wzrost wykorzystania energii odnawialnej i biopaliw).
- Oś priorytetowa 11 - Bezpieczeństwo energetyczne
- Oś priorytetowa 12 - Kultura i dziedzictwo kulturowe

- Oś priorytetowa 13 - Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia
- Oś priorytetowa 14 - Infrastruktura szkolnictwa wyższego
- Oś priorytetowa 15 - Pomoc techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- Oś priorytetowa 16 - Pomoc techniczna – Fundusz Spójności
- Oś priorytetowa 17 - Konkurencyjność regionów.

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka ma na celu wspieranie projektów o dużym znaczeniu dla gospodarki, jak również wspieranie szeroko rozumianej innowacyjności. Wspierane będą działania z zakresu innowacji: produktowej, procesowej (usługowej) oraz organizacyjnej. Wspierana i promowana będzie innowacyjność na poziomie co najmniej krajowym i/lub międzynarodowym (określana jako innowacyjność średnia i wysoka).

Cele szczegółowe PO IG:

- zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw,
- wzrost konkurencyjności polskiej nauki,
- zwiększenie roli nauki w rozwoju gospodarczym,
- zwiększenie udziału innowacyjnych, produktów polskiej gospodarki w rynku międzynarodowym,
- tworzenie trwałych i lepszych miejsc pracy.

Głównym celem *Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki* jest: umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich, poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa. Program składa się z 11 Priorytetów, realizowanych zarówno na poziomie centralnym jak i regionalnym.

Komponent krajowy - działania horyzontalne:

- zatrudnienie i integracja społeczna,
- rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw,
- wysoka jakość systemu oświaty,
- szkolnictwo wyższe i nauka,
- dobre rządzenie,
- profilaktyka, promocja i poprawa stanu zdrowia ludności w wieku produkcyjnym.

Komponent regionalny

- rynek pracy otwarty dla wszystkich oraz promocja integracji społecznej,
- regionalne kadry gospodarki,
- rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach,
- partnerstwo na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

Program Operacyjny Europejskiej Współpracy Terytorialnej w latach 2007-2013 będzie realizowany poprzez współpracę w wymiarze transgranicznym, transnarodowym i międzyregionalnym, w ramach odrębnego celu polityki spójności Unii Europejskiej – Europejska Współpraca Terytorialna (EWT).

Przewiduje się realizację następujących programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej z udziałem Polski:

- współpraca transgraniczna:
 - trzy dwustronne programy na granicy polsko-niemieckiej (z udziałem Meklemburgii, Brandenburgii i Saksonii),
 - Polska – Republika Czeska,
 - Polska – Słowacja,
 - Polska – Litwa,
 - Polska – Szwecja – Dania (Południowy Bałtyk).
- współpraca transnarodowa:
 - Obszar Europy Środkowo-Wschodniej,
 - Region Morza Bałtyckiego,
- program współpracy międzyregionalnej obejmujący całe terytorium UE.

Na granicach zewnętrznych UE współpraca transgraniczna z krajami partnerskimi będzie wspierana ze środków Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa. W ramach tego instrumentu

z udziałem Polski realizowane będą programy współpracy transgranicznej z Ukrainą, Białorusią i Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej.

Celem głównym *Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej* jest przyspieszenie tempa rozwoju społeczno – gospodarczego Polski Wschodniej (tj. województw: lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego i warmińsko – mazurskiego). Cel ten nawiązuje do Programu Rządu „Solidarne Państwo” i wynika ze formułowanych w perspektywie

średniookresowej celów Strategii Rozwoju Kraju 2007 – 2015 oraz jest zgodny z celem NSRO 2007 – 2013, którym jest „Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.”

Priorytety i obszary wsparcia w ramach PO RPW:

- Nowoczesna gospodarka – cel: stymulowanie rozwoju konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy:
 - infrastruktura uczelni
 - infrastruktura społeczeństwa informacyjnego
 - wspieranie innowacji
 - promocja i współpraca
- Wojewódzkie ośrodki wzrostu – cel: rozwój wybranych funkcji metropolitalnych miast wojewódzkich
 - system miejskiego transportu zbiorowego
 - infrastruktura turystyki kongresowej i targowej
- Infrastruktura transportowa – cel: poprawa dostępności i jakości powiązań komunikacyjnych województw Polski Wschodniej
 - Infrastruktura drogowa
 - Trasy rowerowe
- Pomoc techniczna – cel: wsparcie procesu wdrażania Programu
 - Wsparcie procesu wdrażania Programu
 - Działania informacyjne i promocyjne Programu

Celem głównym *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013* jest zwiększenie tempa wzrostu gospodarczego i tworzenie nowych pozarolniczych miejsc pracy przy poszanowaniu i zachowaniu dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu. Realizacja celu głównego odbywać się będzie poprzez osiągnięcie trzech celów szczegółowych.

Celami szczegółowymi są:

- podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej województwa.
- podniesienie konkurencyjności podlaskich firm w aspekcie krajowym i międzynarodowym.
- rozwój turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego

W zakresie:

- zwiększenia aktywności inwestycyjnej w regionie poprzez inwestycje infrastrukturalne głównie w sferze transportu, infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, środowiska i infrastruktury społecznej;
- podniesienia potencjału konkurencyjnego firm województwa podlaskiego poprzez wsparcie inwestycji w przedsiębiorstwach, tworzenie sprzyjającego otoczenia biznesu oraz potencjału naukowo-badawczego nastawionego na współpracę z sektorem przedsiębiorstw;
- rozwoju turystyki opartej głównie na wartościach przyrodniczych, dziedzictwie kulturowym regionu i szukaniu nisz dla regionu na rynku turystycznym, które w najlepszy sposób wykorzystywałyby potencjał regionu. Inwestycje będą koncentrować się na stworzeniu zintegrowanego pakietu atrakcji turystycznych poprzez takie jego uzupełnianie, które skutkowałoby większą dywersyfikacją usług i wydłużeniu sezonu turystycznego w regionie.

Program zawiera następujące Osie Priorytetowe:

Oś Priorytetowa I **Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie**

Działanie 1.1. Tworzenie warunków dla rozwoju innowacyjności

Działanie 1.2. Region atrakcyjny inwestycjom

Działanie 1.3. Wsparcie instytucji otoczenia biznesu

Działanie 1.4 Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw

Oś Priorytetowa II **Rozwój infrastruktury transportowej**

Działanie 2.1. Rozwój transportu drogowego

Działanie 2.2. Rozwój transportu lotniczego

Działanie 2.3. Rozwój transportu miejskiego

Działanie 2.4. Rozwój transportu kolejowego

Oś Priorytetowa III **Rozwój turystyki**

Oś Priorytetowa IV **Spółeczeństwo Informacyjne**

Oś Priorytetowa V **Rozwój infrastruktury ochrony środowiska**

Działanie 5.1 Regionalna infrastruktura ochrony środowiska

Działanie 5.2 Lokalna infrastruktura ochrony środowiska

Oś Priorytetowa VI **Rozwój infrastruktury społecznej**

Działanie 6.1. Rozwój infrastruktury z zakresu edukacji

Działanie 6.2. Rozwój infrastruktury z zakresu opieki zdrowotnej

Działanie 6.3. Infrastruktura z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego

Oś priorytetowa VII **Pomoc techniczna**

Działanie 7.1 Wsparcie procesu wdrażania RPO

Działanie 7.2 Działania informacyjne i promocyjne

Oprócz środków z nowego okresu programowania na terenie województwa podlaskiego w latach 2007 – 2010 realizowane będą inwestycje, które zostały zakwalifikowane w ramach *Funduszu Spójności* dla okresu programowania 2004 – 2006.

Priorytetem strategii Funduszu Spójności jest przede wszystkim poprawa jakości wód powierzchniowych, zwiększenie dostępności wody do picia i poprawa jej jakości. Ponadto ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, racjonalizacja gospodarki odpadami, rekultywacja obszarów przemysłowych, a także wsparcie dla leśnictwa i ochrony przyrody. Będzie to realizowane między innymi poprzez: budowę komunalnych oczyszczalni ścieków i miejskiej kanalizacji, wsparcie gospodarki odpadami komunalnymi, mające na celu stworzenie systemów zbiórki, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych. Inwestycje realizowane z Funduszu Spójności muszą być zgodne ze standardami i normami UE. W obecnym okresie finansowania w Polsce, Fundusz Spójności jest instrumentem finansowym do realizacji celów określonych w Sektorowym Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko. O dofinansowanie inwestycji w ramach Funduszu ubiegać się mogą jednostki sektora publicznego takie jak: przedsiębiorstwa państwowe o charakterze użyteczności publicznej, gminy i ich zakłady budżetowe lub przedsiębiorstwa komunalne będące spółkami prawa handlowego, ale pozostające w całości własnością gmin.

Program ten zarządzany jest w Polsce przez Ministerstwo Środowiska oraz wdrażany przez NFOŚiGW.

Program LIFE+ jest kontynuacją Instrumentu Finansowego LIFE, utworzonego przez Komisję Europejską w 1992 roku. W trakcie trzech kolejnych edycji dofinansowano realizację łącznie ponad 2500 projektów we wszystkich krajach członkowskich. W latach 2004-2006 z tej formy

dofinansowania skorzystała również Polska, na obszarze której realizowano cztery projekty z zakresu ochrony środowiska i różnorodności biologicznej.

W odróżnieniu od poprzednich edycji, program LIFE+ składa się z trzech komponentów określonych przez tematykę projektów a nie ich realizatora. Nabór przedłożonych projektów następować będzie na poziomie krajowym, jednak ostateczna ocena i związana z nią decyzja o przyznaniu dofinansowania zależeć będzie do Komisji Europejskiej.

Nowy program LIFE+ będzie jedynym programem wspólnotowym poświęconym wyłącznie zagadnieniom związanym z ochroną środowiska. Jego realizacja rozpocznie się w drugiej połowie 2007 roku, po wejściu w życie Rozporządzenia o LIFE+.

LIFE+ powinien bezpośrednio wspierać realizację priorytetów 6. Programu Działań na Rzecz Środowiska (2002-2012), do których należą:

- ochrona przyrody i bioróżnorodności
- przeciwdziałanie zmianom klimatu
- zminimalizowanie negatywnych skutków wpływu zanieczyszczeń środowiska na zdrowie ludzi
- zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych i racjonalna gospodarka odpadami

Pułapy dofinansowania dla projektów wynikające z projektu Rozporządzenia:

- 50% kosztów kwalifikowanych -podstawowy maksymalny poziom dofinansowania
- 75% kosztów kwalifikowanych - możliwy poziom dofinansowania w wyjątkowych, uzasadnionych przypadkach dla projektów z komponentu 1 (Przyroda i Bioróżnorodność)
- 30% kosztów kwalifikowanych - poziom dofinansowania dla projektów, które przynoszą zysk i ubiegają się o wsparcie z komponentu 2 (Polityka środowiskowa i zarządzanie)

W ramach części budżetu LIFE+ będącego w dyspozycji Komisji Europejskiej ekologiczne organizacje pozarządowe, które działają minimum w trzech krajach UE, będą mogły ubiegać się o dotacje w wysokości 70% kosztów kwalifikowanych. Działania dotowane muszą mieć związek z propagowaniem polityki UE w zakresie ochrony przyrody i środowiska. Komisja Europejska raz w roku będzie ogłaszać „call for proposals” - czyli nabór projektów.

11. MONITORING PROGRAMU

Istota monitoringu polega na prowadzeniu stałych obserwacji, dokonywania ciągłych, systematycznych pomiarów, określaniu narzędzi pomiarów przebiegu procesów, które nas interesują. Monitoring Planu odnowy Wsi powinien odbywać się co roku, raz na 2 lata będzie przeprowadzana analiza porównawcza stanu wyjściowego i obecnego. Wzorcem dla takiego monitoringu mogą być wskaźniki oceny realizacji planowanych zadań. Wskaźniki te można podzielić na trzy podgrupy:

1. Wskaźniki produktu - opisujące rozmiar podejmowanych przedsięwzięć w ramach danego projektu, na przykład liczba km zmodernizowanych dróg.
2. Wskaźniki rezultatu - związane z bezpośrednimi i natychmiastowymi efektami przedsięwzięcia (projektu). Informują one o zmianach, jakie nastąpiły tuż po wdrożeniu danego przedsięwzięcia. Efekty bezpośrednie mogą być mierzone wartościowo i ilościowo, w tym liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej.
3. Wskaźniki oddziaływania - opisujące efekty odległe w czasie lub efekty pośrednie nie ograniczające się do korzyści beneficjentów (korzyści zewnętrzne). Pomiar tego typu efektów pośrednich jest tylko częściowo możliwy na wybranych przykładach, dających się zidentyfikować i zmierzyć. Całość efektów pośrednich może nie być jednoznacznie określona, może być jednak szacowana, np. wzrost aktywności lokalnej mieszkańców wsi.

Wskaźniki monitorowania projektowanych przedsięwzięć powinny być realne, trafnie dobrane, mierzalne - umożliwiające porównania, wiarygodne i dostępne. Stworzenie w miarę pełnego indeksu wskaźników monitorowania projektów może stanowić podstawę do określenia monitorowania całego Planu. Powinny być monitorowane bezpośrednie działania, a pośrednio również priorytety. Efekty wdrażania projektowanych przedsięwzięć powinny mieć wpływ na korekty układu priorytetów, opartych na diagnozie stanu istniejącego.

12. PODSUMOWANIE

Brak dostatecznej infrastruktury i brak miejsc spędzania wolnego czasu wpływa zasadniczo na zahamowanie procesu rozwoju życia społeczno-kulturalnego mieszkańców wsi Pańki. Opracowany *Plan Odnowy Miejscowości* zakłada w przeciągu 8 najbliższych lat realizację kilkunastu zadań. Istotą tych działań jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych oraz stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju i promocji wartości związanych z miejscową

specyfiką społeczną i kulturową. Zakładane cele Planu przewidują wzrost znaczenia wsi jako lokalnego ośrodka rozwoju kultury, edukacji, sportu i rekreacji.

Realizacja *Planu* ma także służyć integracji społeczności lokalnej, większemu zaangażowaniu w sprawy wsi, zagospodarowania wolnego czasu dzieci i młodzieży oraz rozwojowi organizacji społecznych.